

Ψυχική υγεία για όλους: Σύνδρομο Χρόνιας Κόπωσης και Long Covid

DR. ΘΑΝΟΣ Ε. ΑΣΚΗΤΗΣ
ΨΥΧΙΑΤΡΟΣ - ΣΕΞΟΛΟΓΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΥΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ
ΨΥΧΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΜΕΛΟΣ ΕΨΕ, ΑΡΑ/USA, ISSM/ESSM

Σύνδρομο Χρόνιας Κόπωσης (Chronic Fatigue Syndrome) και Covid-19

Διαταραχή γνωστή και ως (myalgic encephalomyelitis), που χαρακτηρίζεται από υπερβολική και χρόνια κούραση (βαριά κόπωση-εξουθένωση), η οποία δεν βελτιώνεται με ύπνο και ξεκούραση.

Συχνότερο σε γυναίκες με δυσλειτουργία στον άξονα υποθαλάμου-υπόφυσης-επινεφριδίων

Σύνδεση με Long Covid

Yang, T., Yang, Y., Wang, D., Li, C., Qu, Y., Guo, J., ... & Asakawa, T. (2019). The clinical value of cytokines in chronic fatigue syndrome. *Journal of translational medicine*, 17(1), 213.

Κοινά συμπτώματα Συνδρόμου Χρόνιας Κόπωσης και Long Covid

Σωματική κόπωση

Δυσφορία μετά την άσκηση
(post-exertional malaise)

Έκπτωση στις γνωστικές λειτουργίες
(μνήμη, συγκέντρωση, επεξεργασία
πληροφοριών)

Διαταραχές ύπνου

Ορθοστατική δυσανεξία

Κοινά συμπτώματα Συνδρόμου Χρόνιας Κόπωσης και Long Covid

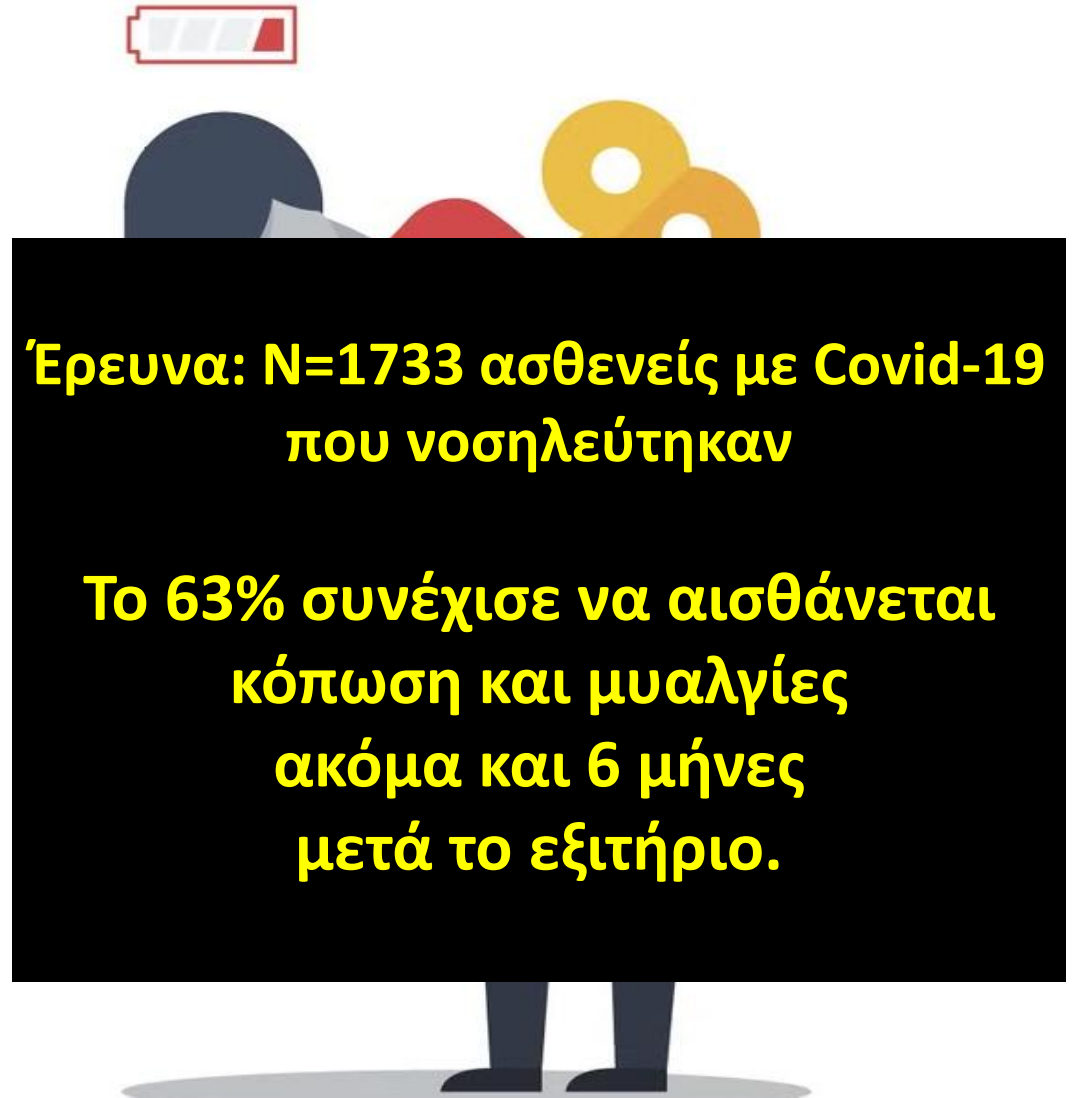
Σωματική κόπωση

Δυσφορία μετά την άσκηση
(post-exertional malaise)

Έκπτωση στις γνωστικές λειτουργίες
(μνήμη, συγκέντρωση, επεξεργασία
πληροφοριών)

Διαταραχές ύπνου

Ορθοστατική δυσανεξία

Έρευνα: N=1733 ασθενείς με Covid-19
που νοσηλεύτηκαν

Το 63% συνέχισε να αισθάνεται
κόπωση και μυαλγίες
ακόμα και 6 μήνες
μετά το εξιτήριο.

Long Covid και έκπτωση στις γνωστικές λειτουργίες

N=181 ασθενείς με long COVID (Μ.Ο.ηλ.:36 έτη)

Οκτώβριος 2020-Μάρτιος 2021

- Το 77.8% δυσκολία στη συγκέντρωση
- Το 69% ομίχλη του εγκεφάλου (brain fog) →
- Το 59.5% φαινόμενο «στην άκρη της γλώσσας» (Tip-of-the-Tongue-ToT)
- Το 43.7% δυσκολίες εννοιολογικού προσδιορισμού (semantic disfluency)

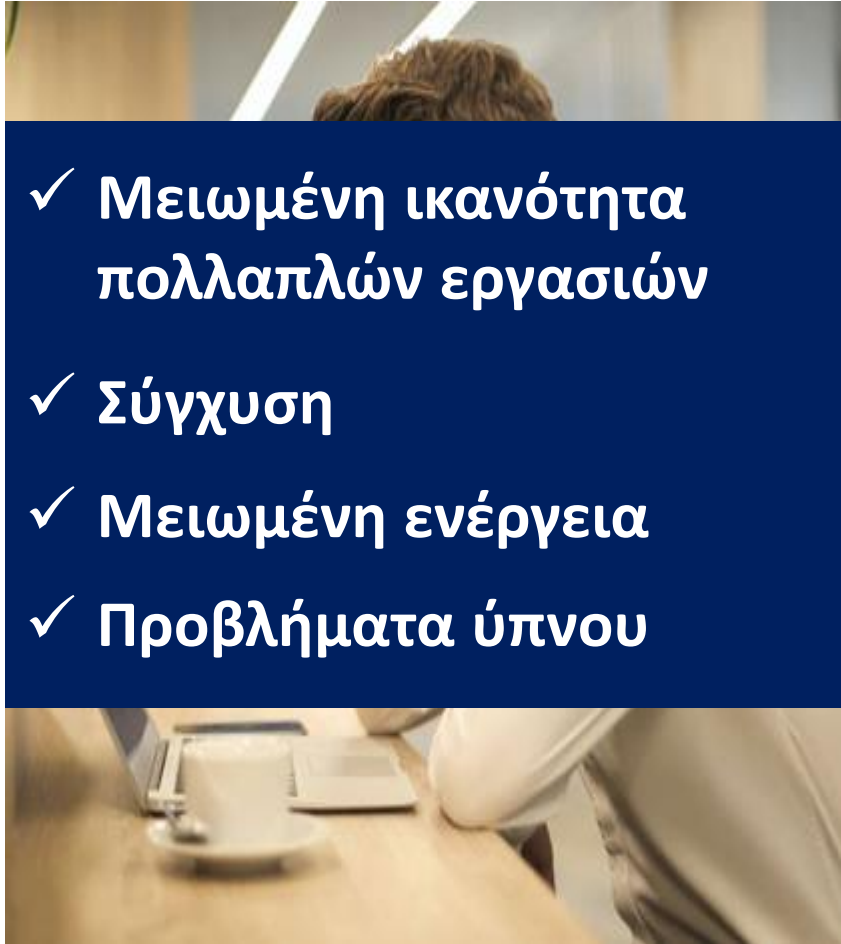
Guo, P...Cheke, L. G. (2022). COVCOG 1: Factors Predicting Physical, Neurological and Cognitive Symptoms in Long COVID in a Community Sample. A First Publication From the COVID and Cognition Study. *Frontiers in aging neuroscience*

Long Covid και έκπτωση στις γνωστικές λειτουργίες

N=181 ασθενείς με long COVID (Μ.Ο.ηλ.:36 έτη)

Οκτώβριος 2020-Μάρτιος 2021

- Το 77.8% δυσκολία στη συγκέντρωση
- Το 69% ομίχλη του εγκεφάλου (brain fog) →
- Το 59.5% φαινόμενο «στην άκρη της γλώσσας» (Tip-of-the-Tongue-ToT)
- Το 43.7% δυσκολίες εννοιολογικού προσδιορισμού (semantic disfluency)

-
- ✓ Μειωμένη ικανότητα πολλαπλών εργασιών
  - ✓ Σύγχυση
  - ✓ Μειωμένη ενέργεια
  - ✓ Προβλήματα ύπνου

Guo, P...Cheke, L. G. (2022). COVCOG 1: Factors Predicting Physical, Neurological and Cognitive Symptoms in Long COVID in a Community Sample. A First Publication From the COVID and Cognition Study. *Frontiers in aging neuroscience*

Long Covid και έκπτωση στις γνωστικές λειτουργίες

N=181 ασθενείς με long COVID (Μ.Ο.ηλ.:36 έτη)

Οκτώβριος 2020-Μάρτιος 2021

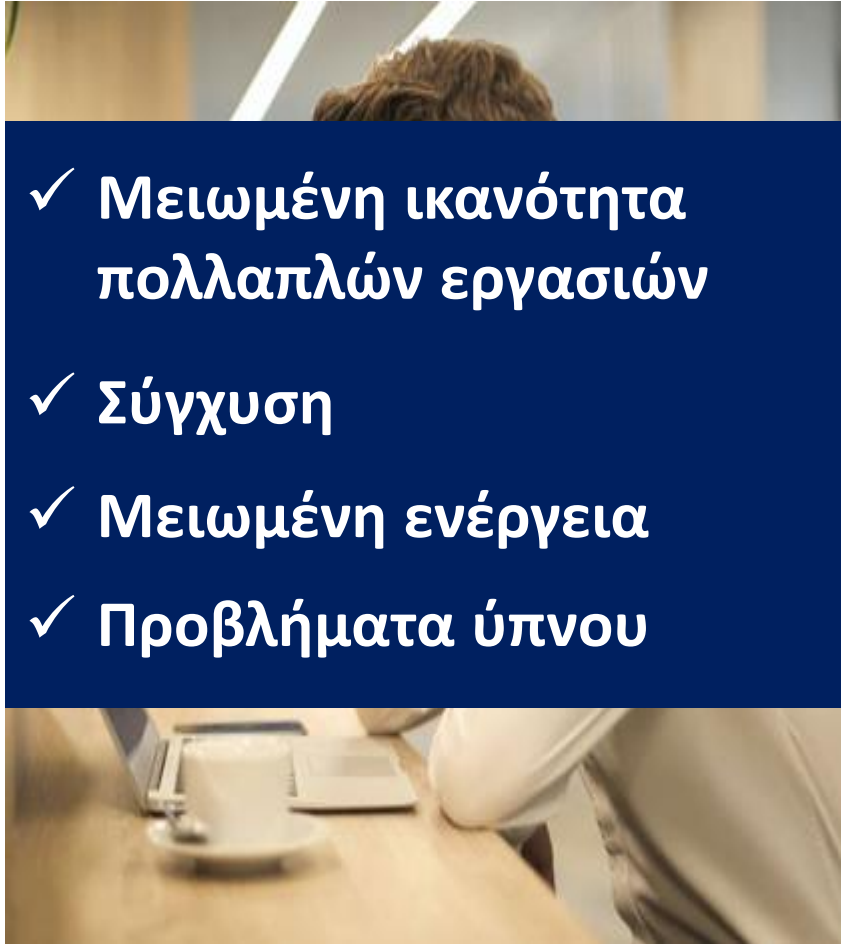
Μελέτες FDG-PET

- Υπομεταβολισμός στον ιππόκαμπο, παρεγκεφαλίδα, εγκεφαλικό στέλεχος
- Χαμηλή επίδοση στο Montreal Cognitive Assessment-MoCA.

1. Cognitive decline

2. Memory loss

Altuna, M., Sánchez-Saudinós, M. B., & Lleó, A. (2021). Cognitive symptoms after COVID-19. *Neurology perspectives*, 1, S16-S24.

-
- ✓ Μειωμένη ικανότητα πολλαπλών εργασιών
  - ✓ Σύγχυση
  - ✓ Μειωμένη ενέργεια
  - ✓ Προβλήματα ύπνου

Guo, P...Cheke, L. G. (2022). COVCOG 1: Factors Predicting Physical, Neurological and Cognitive Symptoms in Long COVID in a Community Sample. A First Publication From the COVID and Cognition Study. *Frontiers in aging neuroscience*

Επιπτώσεις του Συνδρόμου Χρόνιας Κόπωσης

- Αίσθημα αβοηθητότητας
- Κατάθλιψη
- Παραίτηση
- Κοινωνική απόσυρση
- Μειωμένη σχεσιακή ικανοποίηση
- Σεξουαλικές δυσλειτουργίες

Chu, L., Valencia, I. J., Garvert, D. W., & Montoya, J. G. (2019). Onset patterns and course of myalgic encephalomyelitis/chronic fatigue syndrome. *Frontiers in pediatrics*, 12.

Τα στάδια προσαρμογής του ζευγαριού στο Σύνδρομο Χρόνιας Κόπωσης

Κρίση (crisis)

Έναρξη συμπτωματολογίας
Σύγχυση
Ψυχική δυσφορία

Διαχείριση (resolution)

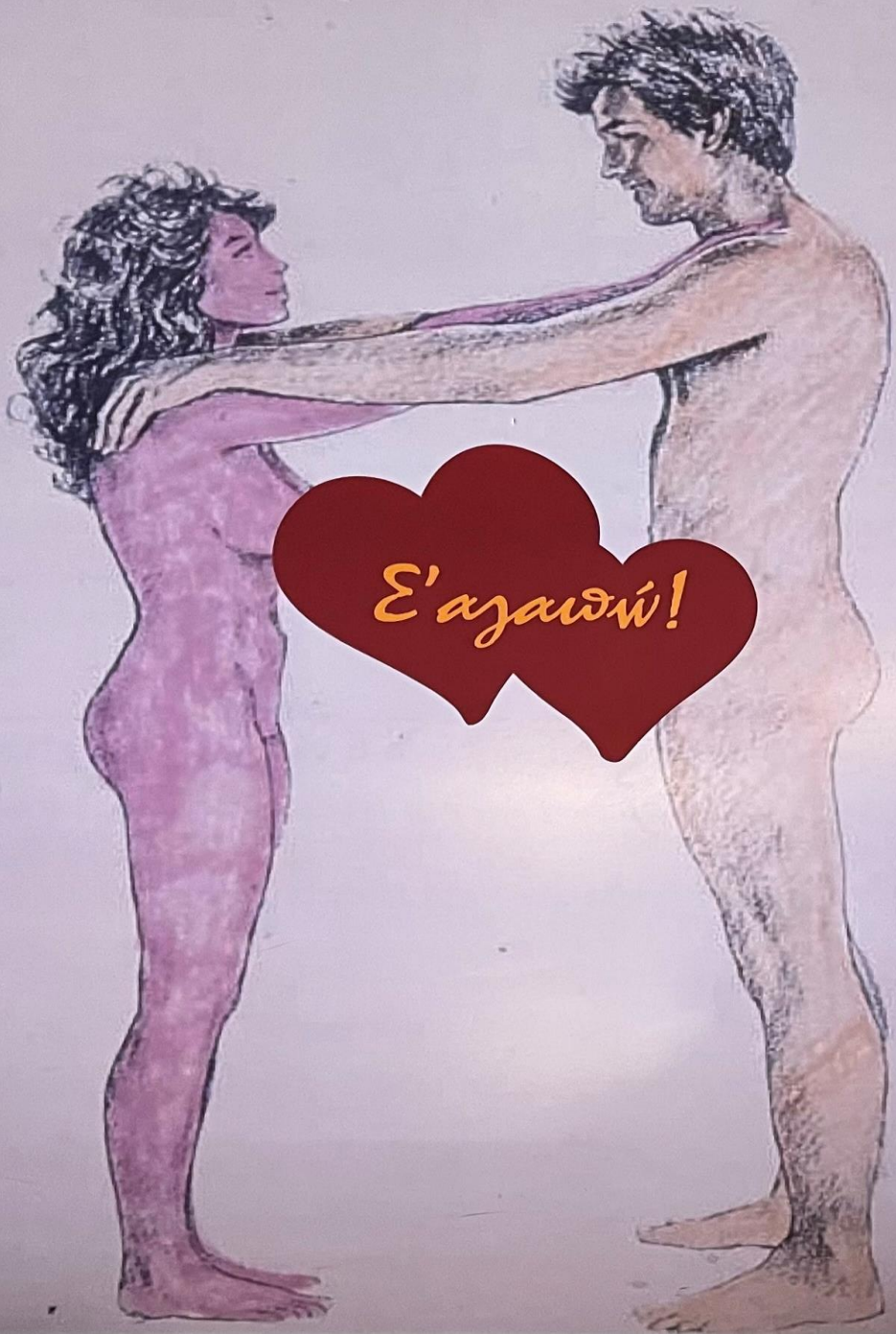
Πένθος για την αλλαγή
του τρόπου ζωής
Αναγνώριση της ασθένειας

Σταθεροποίηση (stabilisation)

Φάση πλατό συμπτωμάτων
Διάγνωση
Σύντροφος-φροντιστής
Αγχωτική συμπίεση
Επιπτώσεις στην σεξουαλική ζωή

Ολοκλήρωση (integration)

Συμφιλίωση με την ασθένεια
Επανάκτηση ελέγχου
Σύντροφοι-εραστές

Ινστιτούτο Ψυχικής κ' Σεξουαλικής Υγείας

ΙΑΤΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΙΑ
ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑΣ

Δρ Θάνος Ε. Ασκητής

**Σας ευχαριστώ
για την προσοχή σας!**